

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Atskaite par dalību COPA-COGECA un Eiropas Komisijas

rīkotajā darba grupā:

Cūkgaļa

28. – 29. novembris 2013, Brisele

Izskatāmais jautājums:

Tirgus apskats

Rezumējums:

Situācija ļoti laba, neskatoties uz dažām neizdarībām ar Krieviju un Ķīnu, eksports notur cenu. Cena, kas uzlēca septembrī uz 1,90 eur par kautsvāra kg bija augstākā kopš 1997. gada. Šī brīža cena 1,70-1,75 eur par kautsvāra kg ir atbilstoša tirgus situācija un var prognozēt, ka tāda tā paliks arī līdz gada beigām.

Kopējā produkcijas ražošana Eiropā gada laikā ir samazinājusies par 1,6%. Sivēnmāšu skaits ir samazinājies par 2,4%, sivēnu tirgus sarucis par 1,2%. Tas domājams, ka ir saistīts ar ieviestajiem sivēnmāšu turēšanas labturības noteikumiem.

Cūkkopībā strādājošie uzņēmumi šobrīd, pēc vairākiem gadiem, var ievilkt elpu, pēc ar cūkgaļu nesamērīgi augstajām graudu cenām. Taču, kā atzīmēja vairāku valstu pārstāvji, lielum optimisms nav pamata, jo ir jāatgūst iepriekšējos gados radušies zaudējumi, kā arī jāinvestē uzņēmumu attīstībā, kas pēdējos gados nav darīts. Arī Latvijas cūkaudzētāji piekrīt šim viedoklim. Praktiski visās valstīs pēdējos gados ir samazinājušies cūku ganāmpulki.

Nākotnes prognozes cūkkopībai ir, ka 2014.gads varētu aizritēt ar līdzīgām izejvielu un pārdošanas cenām, kādas tās ir šobrīd. Par 2015.gadu gan ir jābūt uzmanīgiem, jo pēc šobrīd esošās informācijas, daudzas Eiropas valstīs tiek investēti lieli līdzekļi nozarē un ir gaidāma cūku skaita atjaunošanās pirms krīzes līmenī. Un ļoti daudz būs atkarīgs no eksporta tirgiem, kuru attīstība ir grūti prognozējama.

Izskatāmais jautājums:

Gaļas marķēšana

Rezumējums:

Izstrādājami noteikumi, kuri attieksies arī uz cūkgaļu, šobrīd piedāvā trīs iespējamus variantus:

1. Gaļa ir ar Eiropas vai ārpus Eiropas izcelsmi;
2. Uzrādīt valsti, kurā dzīvnieks ir nobarots un valsti, kurā nokauts;
3. Uzrādīt maksimālu informāciju par dzīvnieka izcelsmi līdzīgi kā pie govīm.

Lielās cūkgaļas ražotājvalstis uzstāj uz pirmo variantu, Eiropas vai ārpus Eiropas izcelsme. Viņu arguments ir, ka tā ir ES būtība, būt vienotai Eiropas teritorijai un to sīkāk nestrukturizēt.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Pārējās vairums valstis nosliecas par labu otrajam vai trešajam variantam, pamatojot to ar patērētāju interešu ievērošanu sniegt tiem pilnu informāciju par produkta izcelsmi. Apzinoties trešā varianta iespējamo ieviešanas un uzturēšanas sarežģītību, kompromiss varētu būt tomēr otrais variants, lai arī Latvijas cūkaudzētāji vairāk atbalsta trešo variantu.

Izskatāmais jautājums:

Tirdzniecība ar ASV un Kanādu

Rezumējums:

Cūku audzētājiem joprojām ļoti daudz neskaidru jautājumu, uz kuriem atbildes arī šoreiz netika sniegtas. ES ir aizliegtas cūku turēšanā un ēdināšanā daudzas lietas, kas piemēram ir atļautas cūku audzētājiem ASV un Kanādā. piemēram, antibiotiku, augšanas veicinātāju lietošana, individuālā sivēnmāšu turēšana. Tas viss nostāda Eiropas cūku audzētājus nevienlīdzīgā situācijā, un tāpēc attieksme visiem valstu pārstāvjiem, t.sk. mums, pret šiem tirdzniecības līgumiem ir negatīva.

Izskatāmais jautājums:

Tirdzniecība ar Krieviju

Krievija šobrīd ir ierobežojusi daudzas Eiropas lielās valstis kā Spāniju un Vāciju tirdzniecībā ar cūkgaļu. Oficiālā versija Krievijas prasību neievērošana ražošanas uzņēmumos, taču patiesie iemesli varētu būt vienkārši sava tirgus aizsardzība pēc iestāšanās PTO. Šobrīd notiek neskaitāmas pārrunas un tikšanās starp Krievijas un ES atbildīgajām personām ar mērķi atjaunot cūkgaļas piegādi uz Krieviju iepriekšējos apjomos. Krievijas puse šobrīd deleģē savus inspektoros uz Eiropas uzņēmumiem pārbaudēs, taču uzņēmumu eksporta atjaunošana notiek ļoti lēni, kas neapmierina cūku audzētājus. Cūku audzētāji pieprasa atbildīgo institūciju aktīvāku rīcību, uz ko saņem atbildi, ka nav iespējams risināt sarunas ar Krieviju no spēka pozīcijām un vienīgais ir griezties PTO, kur iesniegt pretenzijas par Krievijas puses līguma pārkāpumiem.

Izskatāmais jautājums:

Labturība

Cūku labturībā aktuāli ir divi jautājumi – kuiļu ķirurģiskās kastrācijas gaidāmais aizliegums no 2018.gada un grūsno sivēnmāšu grupveida turēšana, kura stājās spēkā ar šo gadu.

Attiecībā uz kastrēšanu tiek pārbaudīti dažādi alternatīvi varianti, kuri jau tikuši apspriesti iepriekš – ķīmiskā kastrācija un kuiļu nobarošana nekastrējot. Abi šie varianti cūku audzētājus līdz galam neapmierina un nepārlicina. Tāpēc jo interesantāks liekas no Eiropas Komisijas saklausītais teikums, ka 2018.gads tomēr nav akmenī iecirsts un ja nozare nebūs šīm pārmaiņām gatava, ir iespējamas atkāpes.

Kas attiecas uz grūsno sivēnmāšu grupveida turēšanu, tad pēc pēdējiem datiem, 13 dalībvalstis pilnībā izpilda šīs prasības. Pret 9 valstīm ir uzsāktas pārkāpuma procedūras. 6

valstīs notiek vēl pārbaudes. Gada beigās un nākošā gada sākumā ir plānotas paplašinātas ieinteresēto pušu tikšanās, lai apspriestu un apkopotu šo noteikumu ieviešanas gaitu visās valstīs.

Izskatāmais jautājums:

KLP

Cūkkopībai gaidāmajā Kopējās lauksaimniecības politikā nākošajā periodā, līdzīgi kā līdz šim nav atvēlēta liela loma. Cūkkopība būs un paliks kopā ar putnkopību vienas no liberālākajām lauksaimniecības nozarēm Eiropas Savienībā. KLP paredz tikai krīzes brīžos iedarbināt cūkgaļas privātās uzglabāšanas mehānismu, kas kalpotu kā tirgus regulācija, uzglabāšanu subsidējot no ES līdzekļiem.

Izskatāmais jautājums:

Āfrikas cūku mēris

Āfrikas cūku mēra (ĀCM) pietuvošanās ES valstu robežām ir ļoti satraukusi atbildīgās iestādes un cūkkopības sabiedrību. ĀCM atklāšana Baltkrievijā, 30km attālumā no Lietuvas robežas, ir likusi veterinārajām institūcijām izstrādāt plānu ĀCM noturēšanai ārpus Savienības robežām un rast līdzekļus tā izpildei. Zinot slimības gaitu un pārvietošanos ģeogrāfiski no dienvidiem (Gruzijas) uz Krievijas teritoriju ziemeļu virzienā jau sasniedzot platuma grādus Somijas līmenī, tiek secināts, ka ĀCM nav vairs tikai silto zemju problēma. Tā izplatīšanās ne tikai ar meža cūkām, bet gan arī ar pārtiku, vīrusa pārvietošanās virzienus un attālumus padara neprognozējamus. Kā galvenais pasākums šobrīd tiek veikta stingra robežkontrolē, neļaujot ievest no skartajām valstīm iedzīvotājiem personīgos pārtikas produktus, un meža cūku populācijas samazināšana un kontrole robežu teritorijās. Daudzu apspriestais pasākums par žoga būvēšanu visu Baltijas valstu un Polijas robežu garumā neguva atbalstu augsto izmaksu dēļ. Un tik un tā žogs nebūtu 100% garantija. Lai arī cik nepopulāri ir atzīt, bet vairākums ekspertu ir pārliecināti, ka ĀCM ienāks ES teritorijā, jautājums ir tikai kad? Tāpēc šobrīd ir jādara viss iespējams, lai šis „kad” pienāktu pēc iespēja vēlāk, un pa šo laiku būtu skaidrs rīcības plāns, kā rīkoties tad, kad šis „kad” būs noticis. Iespējams būs jau pieejama vakcīna.

Dzintars Veide

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS